

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Elisabeth Varsi Stubbrud, 73 19 9155

Høring - søknad om utsatt byggefrist for Reina kraftverk i Overhalla kommune

Statsforvalteren har mottatt ovennevnte søknad om utsatt byggefrist til uttalelse. Saken er forelagt våre aktuelle fagavdelinger, som har følgende innspill i saken:

Reindrift

Reina ligger innenfor Åarjel Njaarke sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt, og benyttes hovedsakelig som høst- og vinterbeite. Slik vi ser det vil tiltaket i hovedsak berøre reindriften i anleggsperioden, ved at støy og uro kan medføre at reinen unngår bruk av området. Skjer dette over lang tid, kan reinen sky området. Det er derfor viktig at det ikke utføres anleggsarbeid i perioder hvor det er mye rein i området, og det forventes at tiltakshaver har dialog med reinbeitedistriktet vedrørende dette og eventuelle andre momenter som kan ha kommet til siden sist jf. konsultasjonsplikten.

Klima- og miljø

I 2015 frarådte Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, NVEs referanse 201000338/178) å gi konsesjon til omsøkte utbygging av Reina kraftverk. Begrunnelsen var da at «Omsøkte utbygging vil medføre betydelige konflikt med registrerte naturtyper, rødlistearter og viktige leveområder for flere plante- og dyrearter.

En utbygging vil innebære svært lange rørgater (2.600m) som vil medføre betydelige naturinngrep og virke negativt inn på landskapsbildet.».

I en klagebehandling vurderte ODE at kraftstasjonen må ha en omløpsventil med 100% av turbinens maksimale slukeevne. Departementet skriver «Departementet finner at konsekvensene av tiltaket for anadrom fisk ikke er tilstrekkelig utredet. Det er ikke gjennomført kartlegging av anadrom strekning nedstrøms kraftverket som grunnlag for å fastsette kapasiteten på en omløpsventil. Omløpsventilens kapasitet må derfor settes til 100 % av maksimal slukeevne.»

Minstevannføring ble satt til 60l/s, 13 l/s under Fylkesmannens foreslåtte 73 l/s.

Nye momenter

Statsforvalteren er spurt om å komme med nye momenter og å vurdere kunnskapsgrunnlaget etter § 8 i naturmangfoldloven.

Laks

Reina er en del av Namsen som er et nasjonalt laksevassdrag. Dette betyr at tiltak og inngrep som kan føre til nevneverdig skade for laksen ikke skal gjennomføres (jmfør St.prp. nr. 32 2006-2007) og vannressursloven § 35 a om vassdragstiltak i nasjonale laksevassdrag). Ofte blir det et ensidig fokus på meter anadrom strekning, men dette inkluderer redusert vannføring, endret vannføringsregime, redusert vanndekt areal, vanntemperaturendringer, endringer i bunnsstrat på grunn av endret sedimentasjon og/eller elvas produktivitet.

Etter konsesjonen ble gitt i 13.8 2018 har laks fått endret rødliste-kategori. I 2021 ble laks vurdert til nær truet grunnet reduksjon i populasjonsstørrelsen.

Inngrepet fører til mulige endringer i laksens levekår, i et nasjonalt laksevassdrag. I tillegg er laksen rødlistevurdering endret siden konsesjonsbehandlingen. På bakgrunn av dette gir Statsforvalteren **faglig råd** om å ikke gi utsatt byggefrist.

Rimnål og langnål

Det er oppgitt at artene rimnål og langnål vil gå tapt. Vi er kjent med at søker uttaler at rørgate og anleggsvei er noe endret etter høringsrunden, men i bakgrunn for vedtak ser det ut som at rimnål og langnål i tillegg til olivenflitlav (nær truet) blir påvirket og mulig går tapt.

Rimnål har endret rødlistekategori fra nær truet i 2010- og 2015-vurderingene til sårbar i 202. Langnål er fortsatt sårbar. Vi gjør oppmerksom på at ingen data fra denne kartleggingen finnes i offentlige databaser.

Inngrepet fører til at to populasjoner av arter som er vurderte som sårbare kan gå tapt. Statsforvalteren gir på bakgrunn av dette et **faglig råd** om å ikke gi utsatt byggefrist.

Kunnskapsgrunnlaget

Statsforvalteren har ikke beslutningsmyndighet i vannkraftsaker, og vi har ikke nødvendigvis kjennskap til hele saksfeltet. Vi mener derfor det er uheldig om vi skal ha ansvaret for å vurdere om den kunnskapen som finnes er tilstrekkelig og om den står «i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet». Dette er et ansvar som tilligger beslutningstaker. Åpenbare mangler gir vi tilbakemelding på.

I denne saken ønsker vi å påpeke enkelte kunnskapshull og at kunnskapsgrunnlaget generelt framstår som uklart.

Generelt er det uheldig at artsregistreringer og naturtyperegistreringene ikke er lagt inn i offentlige databaser. Biologisk mangfoldrapporten som er vedlagt konsesjonsutredningen er fra 2009, med oppdatering i 2013. Det er derfor relativt gamle data, og det er kartlagt etter den gamle veilederen.

Basert på usikkerheter i kunnskapsgrunnlaget for laks, elvemusling, ål samt avgrensning av naturtypene «viktig bekkedrag» og «flommarksskog» gir Statsforvalteren **faglig råd** om å ikke gi utsatt byggefrist.

Akvatisk miljø

Vi ser der er ulike vurdering av hva som er anadrom strekning i Reina, og om kraftverket er på anadrom strekning. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har tidligere vurdert at inngrepet ikke påvirker laksens vandringsmuligheter. Men vi kan ikke se at det er vurdert hvilke påvirkninger inngrepet får andre aspekter av laksens levekår. Dette innebærer endringer i flomregime, vanntemperatur, i sedimentasjon og nedgang i næringsproduksjon. Det er riktig nok vurdert i biologisk mangfoldrapporten at alminnelig lavvassføring eventuelt 5-persentilen bør legges til grunn, og at det bør være «tilstrekkelig til at bunnfaunaen i elvene vil ha en viss produksjon».

Det er gjengitt en undersøkelse av Langelo i 2011, hvor influensområdet ble undersøkt for anadrome laksebestander, ål og elvemusling. Vi har ikke hatt tilgang til denne, og kan ikke vurdere om disse undersøkelsene. Søker henviser til denne rapporten i sine uttalelser «Fiskeundersøkelsen (elektrofiske) viste lav tetthet av ungfisk i området like nedenfor kraftstasjonen, kun ørret ble registrert.». Det gikk et større ras i elva i 2007. Raset med endringer i bunnsubstrat og vannhastighet vil kunne påvirke tetthetene og habitatbruk i 2011, men det burde ha stabilisere seg nå i 2022. Vi ønsker her å påpeke at det hadde vært ønskelig med en ny tetthetsundersøkelse nedenfor influensområdet for laks og sjøaure, for å se hvor fisken står og hvor mye fisk som faktisk er i systemet.

Det finnes elvemusling i Namsen, denne går oppover i enkelte bekker. Vi kan ikke se at det er gjort endelige avklaring om dette gjelder for Reina, og eventuelt hvor langt opp man kan finne elvemusling. Det er gjennomført undersøkelser av elvemusling, men disse er relativt gamle (2011). Det er vurdert at elva har «svært liten sannsynlighet for elvemusling innen influensområdet». Vi er usikre hvordan influensområdet er definert og hva som er begrunnelse for denne vurderingen. Elvemusling har fortsatt samme rødlistekategori som i 2018, sårbar.

Ål har endret kategori på rødlista, og er i 2021-vurderinga vurdert som sterkt truet. Man ser også at det de senere årene har blitt økt fokus på bestanden av ål. Det er ikke registrert ål under undersøkelsen i 2011, uten at vi har kjennskap til hvordan denne undersøkelsen er gjennomført. I artskart er det ikke registrert ål, men vi ser at det er oppgitt at det skal være observert ål i Tuvtjønna, Reintjønna og Svorttjønna.

Terrestrisk miljø

Inngrepet fører til store inngrep, både landskapsmessig og naturmessig. Det er oppgitt at to populasjoner med sårbare arter, langnål og rimnål, går tapt. Vi kan ikke se det er kunnskap om hvor

store disse populasjonen er, og hvor populasjonen finnes. Det er oppgitt at de finnes innenfor naturtypen flommarkskog. Det er uklart hva som blir konsekvensene for artene etter endret rørgate.

Naturtyper

Det er oppgitt at arbeidene påvirker naturtypen «viktig bekkedrag» med verdi svært viktig, men at avgrensingen av naturtypen foreslås endret etter kartleggingen i 2009. Dette har ikke kommet inn på naturbase eller Gislink. Naturtypen er uttalt å være påvirket av hogst og menneskelig påvirkninger, men vi er usikre hvordan dette har endret seg etter undersøkelsene i 2013.

Det er oppgitt at det er funnet en ny naturtypelokalitet «gråor-heggeskog», nå kalt flomsskogmark. Naturtypen inneholder sju grunntyper, definert av substrat og vannpåvirkning. Naturtypen er vurdert som sårbar på rødliste for naturtype.

Naturtypen er ikke registrert i naturbase, og er ikke vurdert etter dagens standard. I NVEs bakgrunn for vedtaket har søker tatt til etterretning disse tiltakene framsatt av Overhalla kommune:

«For å minimere skadene på viktig naturtype, Solem sør, i område ved kraftstasjonen, legges adkomsten og jordkabelen slik at de kommer inn til kraftstasjonen rett østfra i samme trase. Det kan gjøres ved å utbedre eksisterende traktorveg.

I naturtypen Solem sør bør konsesjonsmyndighetene sette en avgrensning på bredde på trase for rørgate for om mulig å redusere sannsynlighetene for å skade rødlista lavarter, direkte eller indirekte i form av kanteffekter.

Riggområde planlagt i naturtype Solem sør legges utenfor naturtypen.»

Her er det uklar hvordan påvirkningen på naturtypen blir etter endret adkomst og jordkabel, og dermed usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget.

Konklusjon

Statsforvalteren gir **faglig råd** om å ikke gi utsatt byggefrist for Reina kraftverk i Overhalla kommune.

Grunnlaget for vårt faglige råd:

- Endret kategori på rødlista fra livskraftig til nær truet for laksen
- Inngrepet er i et nasjonalt laksevassdrag. Vi mener andre aspekter for laksen enn kun anadrom strekning bør vektlegges i større grad.
- Rimnål har endret rødlistekategori fra nær truet til sårbar. To populasjoner av arter som er sårbare ser ut til å gå tapt eller får ukjent påvirkning (rimnål og langnål).
- Ål har endret rødlistekategori fra sårbar til sterkt truet.

- Usikkerheter i kartlegging av og dermed uklart kunnskapsgrunnlaget for anadrome laksebestander, elvemusling, ål, rimnål, langnål og kartlegging/avgrensinger av naturtypene «viktige bekkedrag» og «gråor-heggeskog» i Reina.

Vi ønsker igjen å påpeke at dataene fra kartlegginga ikke er lagt inn i offentlige databaser, og at det hadde vært en fordel om all informasjon legges inn i sine relevante databaser.

Ved spørsmål til Statsforvalterens uttalelse, ta kontakt med den aktuelle saksbehandler. Se oversikt nedenfor.

Med hilsen

Trude Mathisen (e.f.)
seksjonsleder
Kommunal- og justisavdelingen

Elisabeth Varsi Stubbrud
seniorrådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Reindrift: Lina Nøstvold – 74 16 81 48

Klima og miljø – Anveig Nordtug Wist – 73 19 93 37